

Избирателна система "8/32" : илюстративна математическа симулация

Проф. д-р Любомир Гаврилов и д-р Стефан Манов

I. Основни елементи на предлаганата система

- **окупняване** на настоящите многомандатни избирателни райони (МИР) до 6 регионални избирателни района (РМИР) съгласно европейските райони за планиране (с изкл. на обл. Пазарджик, която отива в Югозападен), София оформя отделен 7-ми РМИР, чужбина съставлява 8-ми РМИР
- **съхраняване** на настоящите 31 МИР в страната, в които партиите регистрират както и до сега свои кандидатски листи
- в 8-ми РМИР-чужбина се регистрират кандидатски листи подобно на МИР в страната
- броя мандати полагащ се на всеки РМИР се определя според избирателната активност в деня на избора (плаващи мандати)
- броя на мандатите спечелени от всяка партия на национално ниво и на ниво РМИР се определят по сега действащия закон за изборите
- мандатите спечелени от всяка партия на ниво РМИР, се разпределят по МИР според избирателната активност в деня на избора (плаващи мандати)

Предлаганата изборна система е компромис между належащата нужда от окупняване на изборните райони и съхраняването на настоящите МИР, в които партиите имат добре изградени работни структури. Оригиналността на предлаганата система е във въвеждането на «плаващи мандати» във всеки РМИР. В резултат на това, по демографски и други причини (слаба изборна активност) определени МИР могат да получат по-голям или по-малък брой мандати от определените от ЦИК през 2009. При всички случаи обаче, тази «несправедливост» се компенсира с мандати в съседни МИР в рамките на съответния РМИР. В това отношение симптоматичен е *Северозападния РМИР* : области Видин (5-ти МИР), Враца (6-ти), Монтана (12-ти), Плевен (15-ти) и Ловеч (11-ти), който заслужава самостоятелен анализ.

Предлаганите промени отстраняват редица системични проблеми на действащата изборна система, описани в нашата статия "Към ново изборно законодателство? Част втора - Изборна география" и на които се спираме накратко в заключителните бележки по-долу.

II. Хипотези

Симулацията използва резултатите от парламентарните избори 2009. Разиграни са всичките 240 мандата по пропорционалната система Хейр-Ниймайер (няма мажоритарни избирателни райони) при 4% изборен праг. Симулацията е правена преди касирането на 18358 гласа от 23 секции в Турция. Приложение 1 припомня получените на 5 юли 2009 изборни резултати по МИР и разпределението на мандатите между шестте партии преминали 4% бариера.

III. Райониране

Това предложение за окрупняване на сегашните МИР съгласно европейските райони за планиране е само една илюстрация на предлаганата система. Други хипотези на райониране, които да отчитат местните специфики, са също възможни (вж. приложение 2).

Северозападен РМИР : области Видин (5-ти МИР), Враца (6-ти), Монтана (12-ти), Плевен (15-ти) и Ловеч (11-ти)

Северен Централен РМИР : области Велико Търново (4-ти МИР), Габрово (7-ти), Русе (19-ти), Разград (18-ти) и Силистра (20-ти).

Североизточен РМИР : области Варна (3-ти МИР), Добрич (8-ми), Търговище (28-ми) и Шумен (30-ти)

Югоизточен РМИР : области Стара Загора (27-ми МИР), Сливен (21-ви), Ямбол (31-ви) и Бургас (2-ри)

Южен централен РМИР : области Пловдив (17-ти МИР), Смолян (22-ри), Хасково (29-ти), Кърджали (9-ти) и Пловдив-град (16-ти)

Югозападен РМИР : Софийска област (26-ти МИР), области Перник (14-ти), Кюстендил (10-ти), Благоевград (1-ви) и Пазарджик (13-ти)

РМИР София-град : 23-ти, 24-ти и 25-ти МИР София

РМИР Чужбина : МИР Европа и Африка, МИР Америка и Океания, МИР Азия (вкл. Турция)

Забележка : Област Пазарджик е прехвърлена към Югозападния район с цел математически по-балансирано разпределение на населението и респ. на депутатските мандати (виж и следващите таблици), но това не е абсолютно изискване за адекватност на предлагания модел, който успешно работи и при запазване на границите на икономическите райони за планиране, утвърдени през 2006г.

IV. Математическа симулация - резултати

1. Определяне на броя мандати полагащи се на всеки РМИР

а. сравнение на броя мандати изчислени на база преброяването на населението от 2001г. съгласно действащата методика на ЦИК (фиксирани мандати) или според избирателната активност само в страната (гласовете от чужбина не участват) - плаващи мандати

	1-ви РМИР Северозападен	2-ри РМИР Северен централен	3-ти РМИР Североизточен	4-ти РМИР Югоизточен	5-ти РМИР Южен централен	6-ти РМИР Югозападен	7-ми РМИР Софийски
Население	1037369	998077	1019534	1168827	1297473	1237716	1173988
Фиксирани Мандати	31	30	31	35	39	38	36
Валидни гласове	472803	504820	558318	603381	683699	632661	616984
Плаващи мандати	28	30	33	36	40	37	36

Таблица 1

Коментар : тази симулация има само за цел да провери отклоненията между двете методики. Общо се наблюдава добро съответствие. Най-съществената разлика е в 1-ви РМИР Северозападен. Авторите смятат, че тя се дължи на демографските процеси протекли след 2001-ва година (по-значително намаляване на населението в Северозападен район спрямо средното за страната), а не на по-ниска реална избирателна активност или по-голям процент недействителни гласове в 1-ви РМИР. Тази хипотеза ще бъде проверена при следващото преброяване през 2011г.

б. според избирателната активност общо в страната и в чужбина. Гласовете от чужбина "тежат" еднакво с тези от страната.

	1-ви РМИР Северозападен	2-ри РМИР Северен центр.	3-ти РМИР Североизточен	4-ти РМИР Югоизточен	5-ти РМИР Южен централен	6-ти РМИР Югозападен	7-ми РМИР Софийски	8-ми РМИР чужбина
Валидни гласове по РМИР	472803	504820	558318	603381	683699	632661	616984	153529
Плаващи мандати	27	28	32	34	39	36	35	9

Таблица 2

Коментар : При липса на точни статически данни за броя на населението живеещо извън страната, както и отсъствието на предварителни избирателни списъци, според авторите единственият начин за спазване на конституционния принцип на равна тежест на гласовете и еднаква норма на представителство, е въвеждането на плаващи мандати. Такава е например практиката в Хърватска, където броят депутати избирани с гласовете на диапората зависи от броя на гласувалите зад граница. При дадената избирателна активност от юли 2009, 8-ми РМИР Чужбина получава 9 депутатски мандата, които, както се вижда, не оцеляват никой конкретен РМИР в страната, а са равномерно "привзети" от всички.

2. Изборни резултати и разпределяне на мандатите на национално ниво

Партии > 4%	Гласове	Мандати
РЗС	174582	11
ГЕРБ	1678641	103
ДПС	610521	38
АТАКА	395733	24
КБ	748147	46
СК	285662	18
Общо	3893286	240

Таблица 3

Коментар : изчислителната методика не се различава от действащата (Хеър-Ниймайер). Броят депутатски места спечелени от всяка партия се определя от резултата и на национално ниво т.е. районирането не влияе. Този етап съответства на т.нар. "първа стъпка" от действащата методика на ЦИК. Полученият резултат обаче е различен от сегашния състав на НС заради мажоритарните райони, които тук са премахнати.

3. Разпределяне на мандатите по РМИР за всяка партия

	1-ви РМИР Северозападен		2-ри РМИР Северен централен		3-ти РМИР Североизточен		4-ти РМИР Югоизточен		5-ти РМИР Южен централен		6-ти РМИР Югозападен		7-ми РМИР Софийски		8-ми РМИР чужбина	
	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати	гласове	мандати
РЗС	19498	1	20635	1	16187	1	24692	2	25826	2	42683	3	23476	1	1585	0
ГЕРБ	183003	11	196310	12	213248	13	238802	15	267456	16	254385	16	292011	18	33426	2
ДПС	29534	2	109331	7	106900	7	59027	4	138986	8	69176	4	3641	0	93926	6
АТАКА	48825	3	52000	3	64505	4	89693	6	53484	3	50123	3	30845	2	6258	0
КБ	106818	7	76174	5	98056	6	112649	7	119867	7	118956	7	111745	7	3882	0
СК	29367	2	22091	1	24066	2	29574	2	36458	2	35080	2	99968	6	9058	1
Разпределени		<u>26</u>		<u>29</u>		<u>33</u>		<u>36</u>		<u>38</u>		<u>35</u>		<u>34</u>		9
Определени		27		28		32		34		39		36		35		9

Таблица 4

Коментар : разпределянето на мандатите спечелени от всяка партия по РМИР се извършва по методика, която не се различава от действащата (Хеър-Ниймайер). Този етап съответства на т.нар. "втора стъпка" от методиката на ЦИК.

В *италик* са посочени РМИР с излишък на мандати спрямо предварително разпределените, а подчертани с недостиг. Прави впечатление, че се налага преразпределяне само на 4 мандата от 240 т.е. 1,7% от всички. При действащото райониране с 31 МИР и методика, изборните резултати от юли 2009г. доведоха до преразпределяне на 16 мандата от 209 - близо 8%, водещо до редица изкривявания на пропорционалността по МИР.

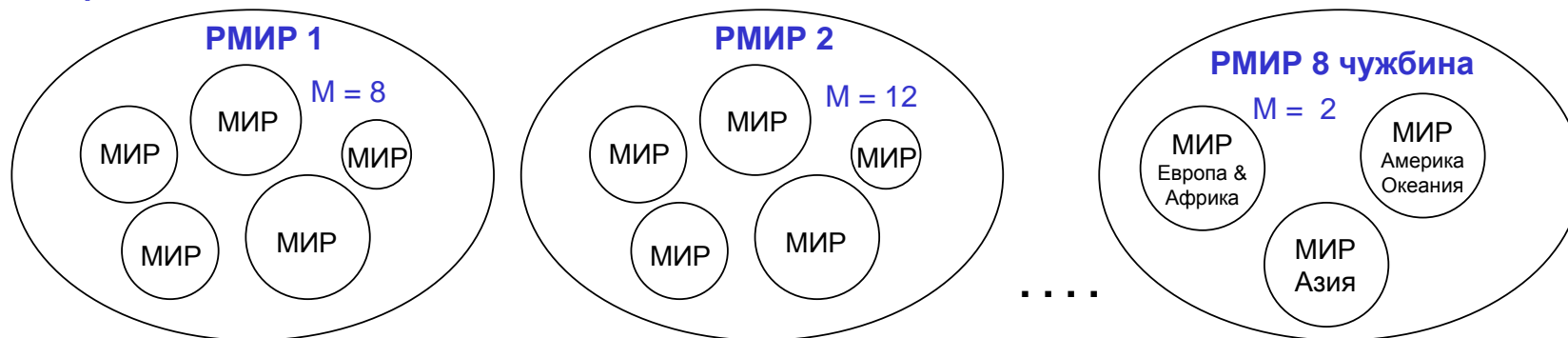
След преразпределяне на 4-ти мандата в излишък ("трета стъпка") се получава следното разпределение:

	1-ви РМИР Северозападен		2-ри РМИР Северен централен		3-ти РМИР Североизточен		4-ти РМИР Югоизточен		5-ти РМИР Южен централен		6-ти РМИР Югозападен		7-ми РМИР Софийски		8-ми РМИР чужбина	
	мандати	цена	мандати	цена	мандати	цена	мандати	цена	мандати	цена	мандати	цена	мандати	цена	мандати	цена
РЗС	1	19498	1	20635	1	16187	1	24692	2	12913	3	14228	2	11738	0	
ГЕРБ	11	16637	12	16359	13	16404	15	15920	16	16716	16	15899	18	16223	2	16713
ДПС	2	14767	7	15619	7	15271	3	19676	8	17373	5	13835	0		6	15654
АТАКА	3	16275	3	17333	4	16126	6	14949	3	17828	3	16708	2	15423	0	
КБ	8	13352	4	19044	6	16343	7	16093	7	17124	7	16994	7	15964	0	
СК	2	14684	1	22091	1	24066	2	14787	3	12153	2	17540	6	16661	1	9058
Разпределени	27		28		32		34		39		36		35		9	
Определени	27		28		32		34		39		36		35		9	

Таблица 5

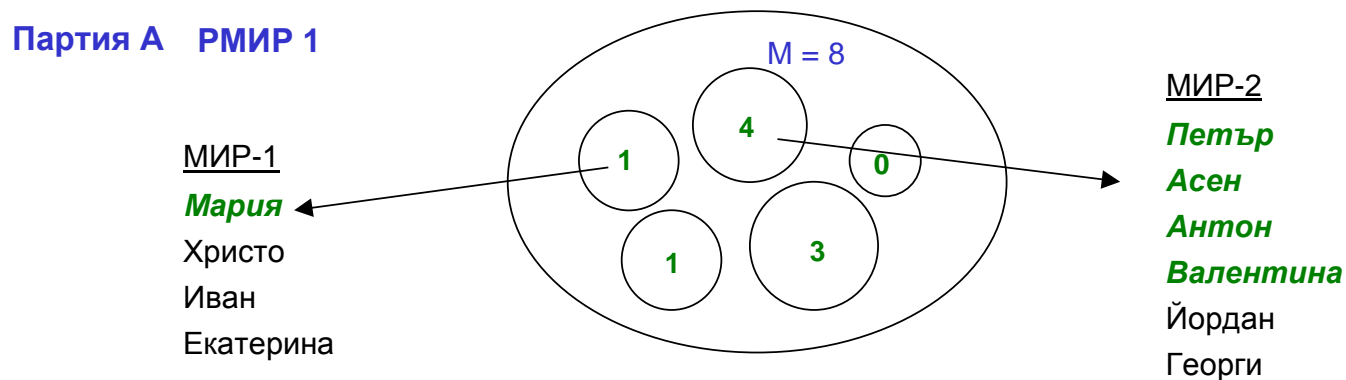
Коментар : Минималният брой гласове необходими за 1 разпределен мандат (цена на мандата) е 9058 (СК в 8-ми РМИР). За сравнение, по действащата система с 31 МИР, на последните избори мандат беше даден срещу 2093 гласа на РЗС във Видин и срещу 3228 гласа пак на РЗС във Враца и т.н. Имайки предвид, че средната «цена» на един мандат е около 16 000 гласа, от теоретична гледна точка, резултатът получен в горната таблица може да се счита за оптимален.

Партия А

4. Персонифициране на мандатите ("четвърта стъпка")

За да се отчете желанието на политическите партии за запазване на изборни листи по области (МИР), мандатите спечелени от всяка партия във всеки отделно взет РМИР се разпределят (персонифицират) в МИР по начин, който не се различава от действащата методиката на ЦИК (т. нар. "втора стъпка"). Новото в предлаганата система е, че за разлика от действащата, на ниво МИР не се определя предварителен брой депутатски мандати, които задължително да се "попълват", тъй като "мандатоносещата единица" е на ниво РМИР. Респективно, не се извършва прехвърляне на мандати от МИР в МИР с цел съвпадане на броя раздадени мандати с предварително определените. Броят на мандатите в МИР е "плаващ"!

Резултати :

	Северозападен - 27					Северен централен - 28					Североизточен - 32				Югоизточен - 34				Южен централен - 39					Югозападен - 35					Софийски - 35			Чуж
	Видин	Враца	Монтана	Ловеч	Плевен	Габрово	В Търново	Русе	Разград	Силистра	Търговище	Шумен	Варна	Добрич	Бургас	Сливен	Ст загора	Ямбол	Кърджали	Хасково	Смолян	Пловдив гр.	Пловдив обл.	Благоевград	Кюстендил	Перник	София обл	Пазарджик	София 23	София 24	София 25	Чужбина
РЗС	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0
ГЕРБ	1	2	2	2	4	2	4	3	1	2	1	2	7	3	6	2	5	2	1	3	2	5	5	4	2	2	4	4	6	6	6	2
ДПС	0	1	0	0	1	0	1	1	3	2	2	2	2	1	2	0	1	0	4	1	1	1	1	2	0	0	1	2	0	0	0	6
АТАКА	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	2	1	3	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0
КБ	1	2	2	1	2	1	1	1	0	1	1	1	3	1	2	1	3	1	0	2	1	2	2	1	1	1	2	2	3	2	2	0
СК	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	3	2	1	1
Общо	2	6	4	5	10	4	9	6	4	5	4	6	16	6	14	4	12	4	5	8	4	11	11	10	3	4	8	11	13	11	11	9

Таблица 6

За удобство, в следващата таблица са дадени същите резултати, но подредени по абучен ред на областите, съответстващи на сегашните МИР с утвърдената от ЦИК номерация. За сравнение са указани и разпределения от ЦИК мандати по МИР на последните избори (пропорционални и мажоритарни мандати), както и на изборите през 2005. При разчитането на резултатите не трябва да се забравя, че по сегашната методика 32-ри МИР чужбина не излъчва депутати.

МИР N°	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
	Благоевград	Бургас	Варна	В Търново	Видин	Враца	Габрово	Добрич	Кърджали	Кюстендил	Ловеч	Монтана	Пазарджик	Перник	Плевен	Пловдив гр.	Пловдив обл.	Разград	Русе	Силистра	Сливен	Смолян	София 23	София 24	София 25	София обл.	Ст. загора	Търговище	Хасково	Шумен	Ямбол	Чужбина
РЗС	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
ГЕРБ	4	6	7	4	1	2	2	3	1	2	2	2	4	2	4	5	5	1	3	2	2	2	6	6	6	4	5	1	3	2	2	2
ДПС	2	2	2	1	0	1	0	1	4	0	0	0	2	0	1	1	1	3	1	2	0	1	0	0	0	1	1	2	1	2	0	6
АТАКА	1	3	2	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0
КБ	1	2	3	1	1	2	1	1	0	1	1	2	2	1	2	2	2	0	1	1	1	1	3	2	2	2	3	1	2	1	1	0
СК	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	3	2	1	0	1	0	1	0	0	1
Общо	10	14	16	9	2	6	4	6	5	3	5	4	11	4	10	11	11	4	6	5	4	4	13	11	11	8	12	4	8	6	4	9
ЦИК 2009	10	12	13	9	4	7	5	7	5	5	5	6	9	5	10	10	11	5	8	5	7	5	12	11	11	8	11	5	8	6	5	-
ЦИК 2005	10	13	14	9	4	7	4	7	5	5	5	6	9	5	10	10	11	5	8	4	7	4	13	11	12	8	11	4	8	6	5	-

Таблица 7

Коментар : В 25 от 31 МИР броят на получените по предлаганата методика мандати е равен на или не се различава с повече от 1 мандат от тези определени от ЦИК и то при положение, че 9 мандата са разпределени за кандидатските листи извън страната. Това е отличен резултат.

В два МИР-а, Видин и Кюстендил са раздадени под 4 мандата, а Сливен и Русе се оказват респ. с три и два мандата по-малко от определените от ЦИК. За сметка на това, Варна и Пазарджик отбелязват нарастване с по два мандата.

Ако законодателят прецени, би могло да се предвиди минимален брой депутатски мандата в МИР, с цел гарантиране на представителността и политическия плурализъм. Трябва да се има предвид обаче, че ако този брой е повече от 3, то това неизбежно ще е за сметка на избирателите от други райони (а и ще води до съответни изкривявания на пропорционалността). Обезлюдяването на някои райони на страната е, уви, реалност.

От друга страна, инструментът на плаващия мандат е един чудесен начин за повишаване на избирателната активност - благородното съревнование между избирателните райони стимулира избирателя да гласува.

V. Заключителни бележки.

На парламентарните избори през 2009 средната “цена” на един мандат е около 16 000 гласа. Оптималният и в известен смисъл неподобряем «минимален брой» гласове за един мандат при осем РМИР е около 8000 (половината на 16 000) и той действително се постига и даже е подобрен (9058 гласа за мандата на СК в РМИР чужбина).

През юли 2009, минималният брой гласове на ниво МИР, с който е спечелен мандат, е, както вече отбелязахме, 2093 гласа на РЗС във Видин. При предлаганата изборна система този минимален брой гласове се вдига на 5131 (СК в МИР 29 Хасково). Числото 5131, което е между 2093 и 9058 може да служи за количественото измерение на направения компромис, както и на постигнатото подобряване на параметрите на изборната система.

Да се върнем към някои от изборните парадокси от парламентарните избори през 2009. В МИР 22 - Смолян например, 3 партии са спечелили мандати по “пропорционалната система”, както следва

партии	ГЕРБ	ДПС	КБ
гласове	24658	16559	16782
мандати	1	2	1

Партията с най-малко гласове, печели най-много мандати! Нашата математическа симулация определя следния брой (таблица 7)

партии	ГЕРБ	ДПС	КБ
гласове	24658	16559	16782
мандати	2	1	1

Справедливостта е възстановена.

Не по-малко интересен е случаят с МИР-6 Враца. Резултатът не се нуждае от коментар.

Резултати 2009

партии	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК
гласове	3228	38422	7104	9451	24978	4590
мандати	1	2	0	1	1	1

Симулация по системата 8/32

партии	РЗС	ГЕРБ	ДПС	АТАКА	КБ	СК
гласове	3228	38422	7104	9451	24978	4590
мандати	0	2	1	1	2	0

Читателят и сам ще намери други подобни примери.

Две са предпоставките за успешна реформа на изборната ситема. Първата е окрупняване на Избирателните Райони в съответствие с изборната бариера и общия броя на мандатите по формулата $240 \times 0.04 = 9,6$. Втората предпоставка е премахването на системичното изкривяване на резултатите, свързано с преливането на мандатите спечелени в чужбина. Именно това обстоятелство, и дори без връзка с морални или конституционни съображения, налага създаването на РМИР-чужбина

Настоящият проект за изборна система не се различава радикално от съществуващия, а представлява по-скоро негова еволюция. Затова и реалното му въвеждане в практиката едва ли ще бъде трудно. Сравнителната оценка на различните проекти за избирателна система следва да се прави конкретно, във всеки отделен МИР. Разчитаме за това на заинтересованите народни представители.

Приложение 1

Резултати от парламентарните избори през 2009 година

6 партии преминават изборната бариера от 4 процента. Получените за тях валидни гласове по МИР са дадени в таблицата. 209 мандата се разпределят в 31 МИР по пропорционална система, изчислени на база преброяването на населението от 2001г. съгласно действащата методика на ЦИК (фиксиран мандат). Към тях се прибавят 31 мандата разпределени по мажоритарна система в 31 едномандатни района (съвпадащи с многомандатните).

МИР	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
РЗС	18259	7823	8104	8409	2093	3228	2263	3329	781	5199
ГЕРБ	69710	90033	118111	62371	20273	38422	35727	40285	18648	31432
ДПС	32811	38239	23835	12211	2830	7104	3950	14653	67770	969
АТАКА	12064	48398	34524	16732	3408	9451	7545	14097	2305	4735
КБ	24601	32569	42275	25119	15906	24978	12836	25650	6304	18633
СК	11518	12444	15551	8678	3103	4590	3819	4533	983	4510
Общо >4%	168963	229506	242400	133520	47613	87773	66140	102547	96791	65478
Мандати	9	11	12	8	3	6	4	6	4	4

МИР	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
РЗС	4465	2341	6164	7006	7371	10753	6868	983	7097	1883
ГЕРБ	33824	31403	62423	31366	59081	88944	77500	18885	55732	23595
ДПС	6695	2187	27283	979	10718	9385	22374	43960	18752	30458
АТАКА	8626	6956	13083	5026	20384	11549	21247	4828	16290	6605
КБ	16862	18651	27629	16618	30421	31785	39927	6932	20313	10974
СК	5234	4908	7809	4677	11532	16425	11507	1967	6554	1073
Общо >4%	75706	66446	144391	65672	139507	168841	179423	77555	124738	74588
Мандати	4	5	8	4	9	9	10	4	7	4

МИР	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	Общо
РЗС	3280	1605	7997	7152	8327	6055	8870	2272	5819	2482	4719	1585	174582
ГЕРБ	40912	24658	98933	88745	104333	59454	79364	18759	57706	36093	28493	33426	1678641
ДПС	8988	16559	1129	1307	1205	7134	9579	32697	22898	35715	2221	93926	610521
АТАКА	10397	2933	10037	10168	10640	15215	21307	6086	15450	9798	9591	6258	395733
КБ	22552	16782	43915	31412	36418	31475	39356	12345	25069	17786	18172	3882	748147
СК	3871	2412	43120	33856	22992	6566	10353	1432	5131	2550	2906	9058	285662
Общо >4%	90000	64949	205131	172640	183915	125899	168829	73591	132073	104424	66102	148135	3893286
Мандати	6	4	11	10	10	7	10	4	7	5	4	0	209

Приложение 2

Възможно окрупняване в 10 РМИР

		Наст. брой депутати			Наст. брой депутати			Наст. брой депутати
Дунавско-Старопланински МИР №		26	Централно-Дунавски МИР №		27	Добруджански МИР №		26
5	Видин	4	15	Плевен	10	18	Разград	5
12	Монтана	6	4	Велико_Търново	9	28	Търговище	4
6	Враца	7	19	Русе	8	30	Шумен	6
11	Ловеч	5				8	Добрич	7
7	Габрово	4				20	Силистра	4
Родопски МИР №		26	Тракийски МИР №		23	Морски МИР №		27
29	Хасково	8	21	Сливен	7	3	Варна	14
9	Кърджали	5	31	Ямбол	5	2	Бургас	13
22	Смолян	4	27	Стара_Загора	11			
13	Пазарджик	9						
Пловдивски МИР №		21	Шопско-Македонски МИР №		28	Софийски МИР №		36
16	Пловдив_град	10	1	Благоевград	10	23	София_1	13
17	Пловдив_окръг	11	10	Кюстендил	5	24	София_2	11
			14	Перник	5	25	София_3	12
			26	София_окръг	8			

+ РМИР Чужбина